

MEZINÁRODNÍ ŠKOLENÍ O VYUŽITÍ DRAMATERAPIE V INTERKULTURNÍM UČENÍ

Kristýna Krahulcová

Ve dnech 25. 7. až 1. 8. 2009 proběhlo ve Zlenicích na Sázavě mezinárodní školení o využití dramaterapie v interkulturním učení.

Charakteristika projektu

Školení se zúčastnila skupina pracovníků s dětmi a mládeží z 9 evropských zemí. Jeho cílem bylo zkoumat možnosti využití dramaterapeutických metod v práci zúčastněných organizací a také pro rozvoj interkulturního učení. Hlavním tématem projektu byl princip dramaterapie a možnosti jejího využití při mezinárodních setkáních a pro osobnostně sociální rozvoj účastníků, lektorů a organizátorů mezinárodních projektů programu Mládež v akci (viz také http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm), kteří mohou dále implementovat principy dramaterapie nejen do své práce ve vlastních organizacích, ale i na poli mezinárodních projektů. Během projektu se účastníci teoreticky i prakticky seznámili s dramaterapeutickými (DT) technikami, jakožto novým druhem práce využitelným v interkulturním učení (ICL).

Program byl financován z programu Mládež v Akci Evropské unie. Tento program se zaměřuje na posilování spolupráce a vazeb mezi neziskovými organizacemi v různých zemích Evropy a nabízí také finanční podporu pro pořádání mezinárodních výměn mládeže a pro neformální vzdělávání mladých.

Dramaterapie využívá prvků výchovné dramatiky, jejíž metody jsou již hojně v programu Mládež v akci využívány, za účelem zlepšení situace osob s určitým znevýhodněním. Během dramaterapeutických workshopů jejich účastníci pracují v roli, která vytváří bezpečný prostor pro to, aby se více otevřeli sami sobě a ostatním. Hraní různých rolí umožňuje reagovat na reálné životní situace a mezilidské interakce efektivněji, což přináší větší osobní sebevědomí. Dramaterapie je využitelná jak v práci s lidmi s vážným psychickým, fyzickým nebo sociálními handicapem, tak je možné její techniky namířit na jakýkoli problém, jako například: komunikace v mezinárodní skupině, řešení konfliktů, boj proti stereotypnímu myšlení apod. Využití dramaterapie pro práci s mezinárodní skupinou není obvyklé, ale jelikož jsme předpokládali její přínosnost, rozhodli jsme se jejich spojení studovat v rámci tohoto školení.

Celkem 18 účastníků (psychologů, herců a pracovníků s mládeží) se v rámci tohoto školení zúčastnilo několika dramaterapeutických workshopů vedených absolventkou oboru Speciální pedagogiky–dramaterapie na Univerzitě Palackého v Olomouci Kristýnou Krahulcovou a dále Janem Bartoškem a Janem Veselým z Asociace Dramaterapeutů ČR. Přednášející z Asociace Dramaterapeutů ČR byli v dostatečném předstihu před začátkem školení informováni o kontextu školení a své úloze během něj. Byli požádáni uvést účastníky do teoretického rámce dramaterapie a o vedení jednodenního dramaterapeutického workshopu s názvem Malá mořská víla namířeného na problémy spojené s komunikací a kulturní diverzitou.

Interkulturní složka školení byla dána skladbou účastníků jak z evropských tak kavkazských zemí a Turecka. Po stránce teoretické i zážitkové přispěla k interkulturní výchově polská školitelka Ewa Niemialkowska. Většina partnerů byla oslovena přes emailovou konferenci „european-youth-exchanges“. Z přihlášených organizací jsme vybírali na základě těchto kritérií: jaký vidí přínos své účasti a získaných poznatků o dramaterapii ve své práci a zda ve své práci drama již využívají. Přihlíželi jsme též k vyvážení počtu partnerských zemí, větší zájem však přišel od zemí EU. Skupina 9 partnerů zahrnovala organizace, které pracují s dětmi nebo mládeží (Gruzie, Slovensko, Turecko, Ázerbájdžán), aktivně hrají divadlo nebo ho využívají ve svých aktivitách s mládeží (Česká republika, Maďarsko), nebo jsou to psychologové (Litva, Rumunsko, Makedonie).

Celé školení organizačně zaštiťovaly společně s výše uvedenými školiteli Jitka Marelová a Helena Bartošová. Tyto organizátorky a školitelka Kristýna Krahulcová jsou mimo jiné zakladatelky nově vznikajícího občanské sdružení Streem o.s. které si klade za cíl využívání divadelních i jiných uměleckých a terapeutických metod pro osobnostní rozvoj a podporovat interkulturního učení v rámci všech svých aktivit.

Komunikace ve skupině

Pracovním jazykem byla po celou přípravu, realizaci aktivit i zhodnocení projektu angličtina. K účasti jsme přizvali i dvě účastnice, které měly pouze základní znalosti angličtiny, překlad jim však zajistili kolegové z jejich vlastní organizace, díky tomu se nám podařilo bez problémů zvládnout celý program i organizaci projektu bez komplikací. Většina DT aktivit je více zaměřena na komunikaci bazální, někdy až nonverbální a více jde o pocity jednotlivce.

I z tohoto důvodu jsme, oproti původnímu záměru přijmout pouze účastníky vybavené pokročilejšími znalostmi angličtiny, z našich nároků slevili a přijali i dvě účastnice se znalostí základů. A hlavní princip vzájemného porozumění během DT lekcí i bez znalosti jazyka se nám potvrdil i v praxi. S překladem při některých aktivitách vedených českými lektory pomáhal i český účastník; všichni ostatní účastníci byli středně pokročili až pokročili, ke komunikaci tedy bez potíží užívali angličtinu.

Realizace školicího kurzu

V úvodu jsme se věnovali seznámení účastníků mezi sebou a s programem školení. V prvních dnech školení byli účastníci seznámeni zážitkovou metodou s dramaterapeutickými technikami. Úvodní dramaterapeutické lekce přinesly stmelení skupiny a dobré naladění účastníků na spolupráci. Během tohoto úvodu také zúčastnění na vlastní kůži zjistili, co dramaterapie jedinci ve skupině může přinášet.

Další fáze se soustředila na prohloubení vhledu do procesů interkulturního učení prostřednictvím simulační hry, její následné reflexy i krátkých teoretických vstupů. Avšak už v předchozí fázi se dramaterapeutické workshopy dotýkaly významnou měrou otázek spojených s multikulturalitou a účastníci si měli možnost uvědomit některé souvislosti v rámci aktivit, vlastním prožitkem.

V druhé polovině školení byli účastníci vyzváni k vytvoření vlastních dramaterapeutických lekcí, na základě vlastních zážitků s dramaterapií a na základě zkušeností z vlastní praxe v práci s mládeží. Tyto originální lekce byly poté vedeny samotnými tvůrci pro ostatní účastníky školení. V následných reflexích po provedených workshopech získali komentář k vytvořené lekci. Účastníkům byl takto poskytnut prostor nejen k aktivní participaci na školení ale také ke spojení nových poznatků se zkušenostmi z vlastních organizací, i usnadnění proces převedení osvojených dovedností do praxe.

Každý den večer proběhla reflexe v malých skupinách, tzv. „Reflection groups“, při kterých účastníci mohli vyjádřit své dojmy a přání týkající se průběhu školení. Školení bylo otevřeno aktivitou „Přání, obavy a očekávání“ a ukončeno závěrečnou evaluací – pro získání představy o učebním procesu účastníků během školení.

V průběhu školení proběhl nejen klasický „Interkulturní večer“, ale i zcela originální „Český večer“, na kterém se rovným dílem podíleli organizátoři

a čeští účastníci. Jejich snahou bylo účastníkům přiblížit, co to pro ně znamená být Čechem. Seznámili v něm ostatní s českými zajímavostmi, historií a zvyklostmi.

Každý účastník obdržel na závěr školicího kurzu certifikát o své účasti a DVD s materiály od školitelů a multimediálními materiály pořízenými během školení.

Aktivity po skončení školicího kurzu

Dva měsíce po skončení kurzu byli účastníci požádáni o vyplnění on-line formuláře zpětné vazby. Jejich odpovědi sloužily jako podklad pro interní vyhodnocení školení pořádající organizací.

Výstupem našeho školení je brožurka s originálními dramaterapeutickými lekcemi, které vytvořili účastníci našeho školení. Dále obsahuje postřehy a doporučení účastníků školení týkající se využití dramaterapeutických metod při pořádání projektů Mládež v akci, ale i v jiných mezinárodních setkáních. Tato brožura bude využita jako informační materiál pro dramaterapeutické obce (nejen) v zúčastněných zemích a pro všechny další zájemce o využití dramaterapeutických technik v práci s mládeží. Do budoucna bychom rádi využití dramaterapeutických metod šířili dále do povědomí školitelů a facilitátorů i organizátorů akcí Mládež v akci, mj. prostřednictvím prezentace brožurky na SALTO.youth.net.

Naším školením a brožurkou, která z něj vznikla jsme svým způsobem přispěli k Evropskému roku kreativity a inovací: dramaterapie využívající prvky dramatu rozvíjí spontaneitu a kreativitu a zároveň je zatím jako metoda v rámci programu Mládež v Akci nová. Národní prioritě programu Mládež v akci Boj proti rasismu a xenofobii jsme naším školením přispěli díky tomu, že jsme vybavili novými metodami práce pracovníky jednotlivých organizací zúčastněných na našem projektu. V přípravné fázi je zatím pokračování tohoto projektu v Turecku – organizací Balkaya Youth and Sport Association.